

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра психології особистості та соціальних практик

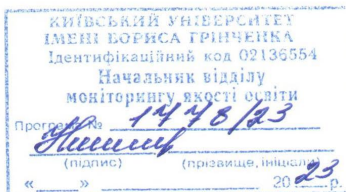
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 20 » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальна психологія»

для студентів

спеціальності 231 «Соціальна робота»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 231.00.01 Соціальна робота, 231.00.02 Соціальна педагогіка, 231.00.04 Соціальна адвокція
спеціалізації _____

Київ 2023

Розробник:

Ткачишина Оксана Романівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик

Викладач:

Ткачишина Оксана Романівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик

Протокол від 21.08.2023 р. № 8

Завідувач кафедри _____ (О.П. Сергєєнкова)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 231.00.01 Соціальна робота)

28.08.2023 р.

Керівник освітньої програми _____ (Суліцький В.В.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 231.00.01 Соціальна педагогіка)

28.08.2023 р.

Керівник освітньої програми _____ (Денисюк О.М.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 231.00.04 Соціальна адвокація)

_____. 20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (Сапіга С.В.)

Робочу програму перевірено

01.09.2023 р.

Заступник директора _____ (Р.О. Павлюк)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	1, 2	1, 2
Семестр	2, 3	2, 3
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	26	104
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – забезпечення майбутніх фахівців знаннями з основних понять, принципів та положень соціальної психології, а також озброєння, на основі теоретичних знань, уміннями і навичками практичної та дослідницької діяльності у соціальній сфері.

Завдання курсу:

- Ознайомити слухачів з сутністю, місцем і роллю соціальної психології в системі наукового знання, її концептуальним апаратом.
- Навчити майбутнього фахівця застосовувати методи соціальної психології з метою дослідження соціально-психологічних явищ.
- Сприяти становленню у майбутніх фахівців здатності вбачати та усвідомлювати соціально-психологічні проблеми особистості, її соціалізації, активізувати особистісний та творчий потенціал.
- Виробити у студентів уміння використовувати прийоми і способи вербальної і невербальної комунікації для успішної взаємодії з людьми.
- Формувати у студентів розуміння природи і специфіки проблем міжособистісної взаємодії людей.
- Розвивати уміння аналізувати внутрішньогрупові і міжгрупові відносини, соціально-психологічні явища у великих групах.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до Освітньо-професійних програм 231.00.01 Соціальна робота, 231.00.01 Соціальна педагогіка, 231.00.04 Соціальна адвокація за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, дисципліна «Соціальна психологія» забезпечує формування таких **загальних компетентностей та додаткових спеціальних компетентностей**:

- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.
- СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.
- СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

Відповідно до Освітньо-професійних програм 231.00.01 Соціальна робота, 231.00.01 Соціальна педагогіка, 231.00.04 Соціальна адвокація за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, дисципліна «Соціальна психологія» забезпечує оволодіння такими **програмними результатами навчання**:

- РН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.
- РН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.
- РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.
- РН 18. Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.
- РН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Сутність соціальної психології та соціально-психологічні проблеми особистості							
Тема 1. Місце і роль соціальної психології в системі наукового знання	6	2	2				2
Тема 2. Проблема особистості в соціальній психології	6	2	2				2
Тема 3. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості	9	2	4				3
Модульний контроль	2						
Разом	23	6	8				7
Змістовий модуль 2. Соціально-психологічна характеристика спілкування							
Тема 1. Особистість у групі	5	2					3
Тема 2. Спілкування як феномен соціальної психології	6	2	2				2
Тема 3. Міжособистісна комунікація та взаємодія	11	4	4				3
Тема 4. Сприймання і розуміння людьми одне одного у процесі міжособистісного спілкування	6	2	2				2
Модульний контроль	2						
Разом	30	10	8				10
Змістовий модуль 3. Характеристика малих соціальних груп							
Тема 1. Феномен групи з погляду соціальної психології	10	4	4				2
Тема 2. Динамічні характеристики малої групи	6	2	2				2
Модульний контроль	2						
Разом	18	6	6				4

Змістовий модуль 4. Психологія великих соціальних груп та сфери прикладної психології							
Тема 1. Психологія великих соціальних груп і масових явищ	11	4	4				3
Тема 2. Особливості прикладної соціальної психології	6	2	2				2
Модульний контроль	2						
Разом	19	6	6				5
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	28	28				26

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Сутність соціальної психології та соціально-психологічні проблеми особистості							
Тема 1. Місце і роль соціальної психології в системі наукового знання	13	2	2				9
Тема 2. Проблема особистості в соціальній психології	9	2					7
Тема 3. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості	13	2	2				9
Разом	35	6	4				25
Змістовий модуль 2. Соціально-психологічна характеристика спілкування							
Тема 1. Особистість у групі	12	2	2				8
Тема 2. Спілкування як феномен соціальної психології	10						10
Тема 3. Міжособистісна комунікація та взаємодія	12						12
Тема 4. Сприймання і розуміння людьми одне одного у процесі міжособистісного спілкування	12						12
Разом	46	2	2				42

Змістовий модуль 3. Характеристика малих соціальних груп							
Тема 1. Феномен групи з погляду соціальної психології	10						10
Тема 2. Динамічні характеристики малої групи	10						10
Разом	20	-	-				20
Змістовий модуль 4. Психологія великих соціальних груп та сфери прикладної психології							
Тема 1. Психологія великих соціальних груп і масових явищ	12		2				10
Тема 2. Особливості прикладної соціальної психології	7						7
Разом	19	-	2				17
Усього	120	8	8				104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Сутність соціальної психології та соціально-психологічні проблеми особистості

Лекція 1. Місце і роль соціальної психології в системі наукового знання

Предметна сутність та структура соціальної психології. Категорії соціальної психології. Функції та завдання соціальної психології. Взаємозв'язки соціальної психології з іншими галузями знання.

Історичний розвиток соціальної психології. Виділення емпіричної соціальної психології та створення перших соціально-психологічних теорій (В. Вундт, Г. Тард, Г. Лебон, Мак-Дауголл). Розвиток соціальної психології за рубежом. Основні напрямки західної соціальної психології та їхні теоретичні основи. Становлення і розвиток вітчизняної соціальної психології. Розвиток соціальної психології в наш час.

Ключові поняття: соціальна психологія, категорії соціальної психології, особистість, спілкування, групові процеси, соціально-психологічна реальність, соціально-психологічні явища.

Семінар 1. Соціальна психологія як галузь психологічної науки.

Лекція 2. Проблема особистості в соціальній психології

Особистість з погляду соціальної психології. Поняття індивід, індивідуальність, особистість. Особливості взаємозв'язку особистості і суспільства.

Соціально-психологічні теорії особистості: психоаналіз, біхевіоризм, гуманістична психологія, екзистенціальна психологія, транзакційний аналіз, акмеологічний підхід до вивчення особистості. Проблема соціального і біологічного в особистості. Соціально-психологічна природа особистості. Соціально-психологічні якості особистості. Атрибути особистості: свідомість, динамічність, активність, неповторність. Ознаки особистості.

Соціально-психологічні орієнтири дослідження особистості. Структура особистості. Основні складові соціально-психологічної структури особистості: «Я-концепція», «Я-образ», самооцінка, ментальність, ціннісно-смилова сфера, когнітивна сфера, емоційно-психічні стани, мотиваційна сфера, локус контролю, статусно-рольові параметри та ін.

Ключові поняття: індивід, індивідуальність, особистість, «Я-концепція», «Я-образ», самооцінка, ціннісно-смилова сфера, когнітивна сфера, емоційно-психічні стани, мотиваційна сфера, локус контролю.

Семінар 2. Особистість в соціальній психології: підходи до вивчення, структура.

Лекція 3. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості

Сутність процесу соціалізації особистості. Основні сфери соціалізації особистості: діяльність, спілкування, самосвідомість. Різні підходи щодо етапів процесу соціалізації. Первинна та вторинна соціалізація особистості. Інститути та агенти соціалізації.

Основні соціально-психологічні механізми соціалізації. Стихійні та цілеспрямовані механізми соціалізації. Вікові кризи життя і процес соціалізації індивіда. Поняття ідентичності і соціально-психологічної стабільності. Асоціальні прояви особистості. Соціалізація, десоціалізація, ресоціалізація.

Соціальна установка та її вплив на поведінку особистості. Поняття соціальної установки (атитюд), структура соціальної установки. Структура атитюда за М.Смітом: когнітивний (пізнавальний), афективний (емоційний) та конативний (поведінковий) компоненти. Функції соціальної установки: випереджувальна та регулятивна.

Ключові поняття: соціалізація, навіювання, рефлексія, соціальна фасилітація, конформність, девіантна поведінка, делінквентна поведінка, суїцидальна поведінка, атитюд.

Семінар 3-4. Сутність та основні проблеми соціалізації особистості.

Змістовий модуль 2.

Соціально-психологічна характеристика спілкування

Лекція 4. Особистість у групі

Самосвідомість особистості як чинник становлення у групі. Становлення «Я-концепції». Структура самосвідомості: самопізнання, самооцінка, самоконтроль. Наслідки позитивної і негативної самооцінки. Механізми формування самооцінки. Специфіка входження особистості в групу. Соціальні норми. Фаза адаптації. Фаза індивідуалізації. Фаза інтеграції. Індивідуальні

особливості людини і зовнішні поведінкові вияви (темперамент, характер, інтереси, здібності, емоції, воля, мотиви та ін.)

Статусно-рольові характеристики особистості. Соціальний статус як показник місця особистості у суспільстві та її приналежності до певних груп. Влада й авторитет. Престиж. Показники престижу. Соціальна позиція. Соціальна роль. Статеврольові параметри особистості. Поняття «гендер». Формування гендерних стереотипів. Статеві та гендерні ролі. Поведінка особистості і соціальна напруженість.

Ключові поняття: самосвідомість, рефлексія, соціальні норми, соціальний статус, соціальна позиція, соціальна роль, соціальний ранг, гендер.

Лекція 5. Спілкування як феномен соціальної психології

Соціально-психологічна специфіка спілкування. Взаємозв'язок спілкування і діяльності. Особистість у контексті спілкування: основні рівні. Основні потреби особистості у спілкуванні. Основні характеристики спілкування. Перцептивний, комунікативний, інтерактивний компоненти спілкування. Макрорівень, мезорівень, мікрорівень спілкування. Функції спілкування.

Види спілкування: за результативністю спільної взаємодії та досягнутим ефектом, за безпосередністю контактів, за типом зв'язків між учасниками, за тривалістю взаємодії. Стратегії спілкування. Стратегії конфліктного спілкування: конкуренція, уникання, пристосування, співробітництво, компроміс. Основні стилі спілкування: авторитарний, демократичний, ліберальний.

Засоби спілкування: вербальні та невербальні. Форми спілкування: бесіда, розмова по телефону, переговори, збори.

Ключові поняття: спілкування, конкуренція, уникання, пристосування, співробітництво, компроміс, стилі спілкування.

Семінар 5. Проблеми особистості в групі та особливості психології спілкування.

Лекція 6-7. Міжособистісна комунікація та взаємодія

Сутність міжособистісної комунікації. Види і форми комунікації: аксіальна та ретіальна комунікація. Спонукальна і констатуюча інформація. Чутки, особливості їх виникнення. Фейки в інформаційному середовищі. Комунікативний простір міжособистісних відносин. Психологічні особливості вербальної комунікації (говоріння, слухання). Види слухання: нерефлексивне, рефлексивне, критичне, емпатійне. Психологічні особливості невербальної комунікації.

Особливості взаємодії в соціальній психології. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії. Структура конфлікту. Типологія конфліктів та причини виникнення конфліктів. Взаємодія на рівні дружби і любові. Поняття атракції. Альтруїстична поведінка у взаємодії. Взаємодія і міжособистісний вплив. Загальна характеристика міжособистісного впливу.

Види міжособистісного впливу. Види психологічного впливу: переконання, зараження, навіювання, наслідування.

Ключові поняття: комунікація, чутки, нерефлексивне, рефлексивне, критичне, емпатійне слухання, проксеміка, упередження, атракція, альтруїзм, зараження, навіювання, наслідування.

Семінар 6-7. Проблеми міжособистісної комунікації та взаємодії між людьми.

Лекція 8. Сприймання і розуміння людьми одне одного у процесі міжособистісного спілкування

Соціальне і міжособистісне пізнання. Поняття та зміст соціальної перцепції. Функції соціальної перцепції. Особливості суб'єкта і об'єкта міжособистісного сприймання. Особливості процесів міжособистісного пізнання. Залежність сприймання від індивідуальних, статево-рольових, вікових, професійних особливостей характеристик суб'єкта сприймання. Аперцепція.

Перцептивні механізми: ідентифікація, емпатія, егоцентризм, рефлексія, стереотипізація. Поняття каузальної атрибуції. Фундаментальна помилка атрибуції. Природа соціальних стереотипів. Ефекти соціальної перцепції. Ефект первинності. Ефект новизни. Ефект ореолу. Ефект пріоритету. Ефект поблажливості. Типові схеми формування першого враження.

Перешкоди на шляху спілкування. Труднощі спілкування. Бар'єри спілкування. Поняття про комунікативні бар'єри. Види комунікативних бар'єрів: смисловий, логічний, фонетичний, семантичний, стилістичний,

Ключові поняття: соціальна перцепція, аперцепція, емпатія, атракція, егоцентризм, каузальна атрибуція, ефект первинності, ефект новизни, ефект ореолу.

Семінар 8. Психологічні характеристики міжособистісного сприймання та пізнання.

Змістовий модуль 3. Характеристика малих соціальних груп

Лекція 9-10. Феномен групи з погляду соціальної психології

Соціальна спільність і соціальна група. Теоретичні підходи дослідження групи у вітчизняній та зарубіжній психології. Ознаки, що характеризують малу групу. Класифікація груп. Основні соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи. Соціально-психологічні параметри групи.

Види і структурні характеристики малої групи. Лабораторні малі групи, природні групи. Первинні групи та вторинні групи. Формальні та неформальні групи. Відкриті та закриті групи. Структурні характеристики малої групи: формальна та неформальна структура малої групи. Комунікативна структура малої групи. Соціометрія як метод дослідження малої соціальної групи.

Ключові поняття: мала соціальна група, групова норма, групові цінності, групові санкції, групові очікування, статус особистості, роль особистості, соціометрія.

Семінар 9-10. Соціальна психологія груп.

Лекція 11. Динамічні характеристики малої групи

Поняття про групову динаміку та групові процеси. Механізми групової динаміки. Концепції і моделі розвитку малої групи. Модель розвитку групи за Б. Такменом. Поетапний розвиток групи як колективу. Модель емоційної динаміки групи. Нормативний вплив у групі. Вплив норм групової більшості. Конформізм, конформна поведінка. Вплив норм меншості.

Поняття про лідерство та керівництво у групах. Лідер і керівник: спільне та відмінне. Стили лідерства, керівництва, їх переваги та недоліки. Харизматичний лідер. Сучасні моделі керівництва.

Проблема прийняття групового рішення. Проблема групової згуртованості і груповий конфлікт. Групова згуртованість як складний психологічний феномен. Поняття групової сумісності. Соціально-психологічний клімат групи, фактори, що впливають на нього.

Ключові поняття: мала соціальна група, психологічний клімат групи, групова динаміка, групова сумісність, групова згуртованість.

Семінар 11. Характеристика групової динаміки, проблеми керівництва та лідерства.

Змістовий модуль 4.

Психологія великих соціальних груп та сфери прикладної психології

Лекція 12-13. Психологія великих соціальних груп і масових явищ

Поняття велика соціальна група: сутність та зміст. Ознаки та структура великих соціальних груп. Класифікація великих соціальних груп. Соціально-психологічні особливості формування великих соціальних груп. Психологія соціальних класів. Соціально-психологічні ознаки класів. Психологія етнічних груп. Психологія масових явищ. Особливості функціонування громадської думки. Масова комунікація як різновид міжгрупового спілкування. Вплив громадської думки на функціонування великих соціальних груп.

Поняття про суспільний та масовий настрій. Соціально-психологічні явища, що виникають у великих групах: чутки, паніка. Психологічні особливості великих стихійних груп: маса, публіка, аудиторія, натовп. Натовп та його особливості. Класифікація видів натовпу. Наслідкування, навіювання, зараження як фактори впливу та регуляції поведінки натовпу. Особливості лідерства в натовпі.

Ключові поняття: велика соціальна група, маса, натовп, аудиторія, публіка, громадська думка, суспільний настрій, масовий настрій, чутки, паніка.

Семінар 12-13. Соціально-психологічні проблеми великих соціальних груп, характеристика масових явищ.

Лекція 14. Особливості прикладної соціальної психології

Загальна характеристика прикладної соціальної психології. Предмет і завдання прикладної соціальної психології. Особливості прикладних досліджень у соціальній психології.

Основні сфери застосування прикладної соціальної психології. Прикладна соціальна психологія у сфері економіки і виробництва. Прикладна соціальна психологія у сфері політики. Прикладна соціальна психологія у сфері освіти і науки. Прикладна соціальна психологія і охорона здоров'я. Прикладна соціальна психологія і сім'я. Прикладна соціальна психологія у правовій сфері.

Ключові поняття: соціально-психологічні явища, прикладна соціальна психологія, соціально-психологічна компетентність.

Семінар 14. Практичні аспекти прикладної соціальної психології.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Денна форма навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	5	5	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	3	3	3	3
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	3	30	3	30
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом			82		84		66		66
Максимальна кількість балів: 298									
Розрахунок коефіцієнта: $298:60 = 4.96$									

Заочна форма навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	1	1	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1	-	-	1	1
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	1	10	-	-	1	10
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом			30		17		5		16
Максимальна кількість балів: 68									
Розрахунок коефіцієнта: $68:60 = 1,13$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Денна форма навчання

Змістовний модуль 1. Сутність соціальної психології та соціально-психологічні проблеми особистості

Тема 1. Місце і роль соціальної психології в системі наукового знання – 2 год.

Самостійно опрацювати тему «Методологія і методи соціальної психології». У роботі необхідно розкрити поняття методології, методологічні принципи соціальної психології, детально розглянути методи соціальної психології зазначивши при цьому їх переваги та недоліки (5 б.).

Тема 3. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості – 3 год.

Опрацювати тему «Соціально-психологічні особливості соціалізації представників різних вікових категорій». У роботі необхідно розкрити соціально-психологічні особливості соціалізації представників різних вікових категорій, зокрема, особливості соціалізації підлітків, старшокласників,

студентської молоді, особистості зрілого віку (5 б.).

Змістовий модуль 2. Соціально-психологічна характеристика спілкування

Тема 1. Спілкування як феномен соціальної психології – 2 год.

Опрацювати тему «Соціокультурні аспекти спілкування». У роботі необхідно розкрити основні аспекти культури спілкування, культури мовлення тощо (5б.).

Тема 2. Міжособистісна комунікація та взаємодія – 3 год.

Опрацювати тему «Структура, типологія та причини виникнення конфліктів». У роботі необхідно розкрити поняття конфлікту, структуру конфлікту (його складові), проаналізувати різні типи конфліктів, їх особливості та причини виникнення конфліктів (5 б.).

Змістовий модуль 3. Характеристика малих соціальних груп

Тема 1. Феномен групи з погляду соціальної психології – 2 год.

Опрацювати тему «Основні підходи та напрями у вивченні малої групи». У роботі необхідно розкрити та проаналізувати основні підходи та напрями, які використовуються у вивченні малих груп (5б.).

Змістовий модуль 4. Психологія великих соціальних груп та сфери прикладної психології

Тема 1. Психологія великих соціальних груп і масових явищ – 3 год.

Опрацювати тему «Правила поведінки у натовпі та взаємодії людини з натовпом». У роботі необхідно розкрити правила поведінки людини у натовпі та взаємодії з натовпом. Детально опишіть, як саме має поводитись людина, яка опинилась у натовпі щоб зберегти здоров'я та життя своє та інших людей (5б.).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів за роботу під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких критеріїв:

- своєчасність виконання навчальних завдань 1б;
- повний обсяг їх виконання 1б;
- якість виконання навчальних завдань 2 б;
- творчий підхід у виконанні завдань 1б.

Заочна форма навчання

Змістовний модуль 1. Сутність соціальної психології та соціально-психологічні проблеми особистості

Тема 1. Місце і роль соціальної психології в системі наукового знання – 9 год.

Самостійно опрацювати тему «Методологія і методи соціальної психології». У роботі необхідно розкрити поняття методології, методологічні принципи соціальної психології, детально розглянути методи соціальної психології

зазначивши при цьому їх переваги та недоліки (5 б.).

Змістовий модуль 2. Соціально-психологічна характеристика спілкування

Тема 2. Міжособистісна комунікація та взаємодія – 12 год.

Опрацювати тему «Структура, типологія та причини виникнення конфліктів». У роботі необхідно розкрити поняття конфлікту, структуру конфлікту (його складові), проаналізувати різні типи конфліктів, їх особливості та причини виникнення конфліктів (5 б.).

Змістовий модуль 3. Характеристика малих соціальних груп

Тема 1. Феномен групи з погляду соціальної психології – 10 год.

Опрацювати тему «Основні підходи та напрями у вивченні малої групи. Характеристика малих соціальних груп». У роботі необхідно розкрити та проаналізувати основні підходи та напрями, які використовуються у вивченні малих груп та дати характеристику малих соціальних груп (5б.).

Змістовий модуль 4. Психологія великих соціальних груп та сфери прикладної психології

Тема 1. Психологія великих соціальних груп і масових явищ – 10 год.

Опрацювати тему «Правила поведінки у натовпі та взаємодії людини з натовпом». У роботі необхідно розкрити правила поведінки людини у натовпі та взаємодії з натовпом. Детально опишіть, як саме має поводитись людина, яка опинилась у натовпі щоб зберегти здоров'я та життя своє та інших людей (5б.).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів за роботу під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких критеріїв:

- своєчасність виконання навчальних завдань 1б;
- повний обсяг їх виконання 1б;
- якість виконання навчальних завдань 2 б;
- творчий підхід у виконанні завдань 1б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи виконуються у формі тестів.

Таблиця 6.3.1

Зміст і критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Змістовий блок і його призначення	Форма	Максимальна кількість балів за одне завдання
Перший (визначення якості володіння базовими поняттями)	Тести простого рівня складності	1
Другий (виявлення здатності до		2

аналізу, синтезу, конкретизації й узагальнення змісту навчальної дисципліни)	Тести середнього рівня складності	
Третій (встановлення спроможності до застосування знань на практиці)	Тести високого рівня складності	3
Загальна кількість тестових завдань – 13.		
Максимальна кількість балів за виконання модульної контрольної роботи – 25 балів.		

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Екзамен.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Сутність, структура та функції соціальної психології.
2. Основні підходи до визначення предмета соціальної психології.
3. Передумови виникнення соціальної психології як самостійної галузі знання.
4. Основні етапи становлення соціальної психології.
5. Розвиток сучасної зарубіжної соціальної психології.
6. Розвиток сучасної вітчизняної соціальної психології.
7. Соціометрія як спеціалізований соціально-психологічний метод.
8. Методи та методичні прийоми соціальної психології.
9. Соціально-рольові характеристики особистості.
10. Поняття індивід, індивідуальність, особистість.
11. Поняття соціальна поведінка особистості, особливості її регулювання.
12. Основні ознаки особистості.
13. Простори існування та структура особистості.
14. Зміст, механізми та інститути соціалізації.
15. Етапи та структура процесу соціалізації.
16. Особливості первинної та вторинної соціалізації.
17. Теорії соціалізації особистості.
18. Самосвідомість особистості як чинник становлення у групі.
19. Особистість у групі. Специфіка входження особистості в групу.
20. Засвоєння гендерних ролей. Провідні чинники гендерної соціалізації.
21. Характеристика гендерних стереотипів.
22. Поняття духовність особистості.
23. Поняття спілкування в соціальній психології, його зміст та цілі.
24. Види та функції спілкування.
25. Історично сформовані типи міжособистісного спілкування.
26. Типові обмеження у спілкуванні.
27. Проблема соціальної толерантності.
28. Особистісні орієнтації та рівні спілкування.
29. Психологічні особливості вербальної комунікації.

30. Характеристика невербальної комунікації.
31. Поняття соціальної перцепції, її зміст та функції.
32. Характеристика соціальних стереотипів.
31. Механізми міжособистісного сприймання. Ефекти сприймання.
33. Основні механізми взаєморозуміння.
34. Бар'єри взаєморозуміння.
35. Проблема взаємодії в соціальній психології, її види.
36. Загальна характеристика міжособистісного впливу, його види та стратегії.
37. Характеристика видів психологічного впливу.
38. Джерела та механізми маніпуляцій.
39. Проблема захисту від негативних впливів.
40. Основні теорії агресивності. Агресія і культура.
41. Види і причини конфліктів у міжособистісній взаємодії.
42. Стратегія поведінки учасників конфлікту.
43. Міжособистісна атракція, її природа.
44. Феномен любові та його види.
45. Альтруїстична поведінка у взаємодії. Навчання альтруїзму.
46. Взаємодія на рівні дружби.
47. Сутність, функції та структура атитюду.
48. Статусно-рольові характеристики особистості.
50. Порухення процесу соціалізації. Природа просоціальної поведінки.
51. Специфіка ділового спілкування.
52. Розвиток соціально-психологічних уявлень про міжгрупові взаємини.
53. Феномен групи з погляду соціальної психології. Класифікація груп
54. Групові ефекти та їх дослідження
55. Основні соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи.
56. Поняття про групову динаміку та групові процеси.
57. Механізми групової динаміки.
58. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі.
59. Конформність і конформна поведінка.
60. Поняття про лідерство та керівництво у малій групі.
61. Прийняття групового рішення. Огрупування мислення.
62. Групова згуртованість та групова сумісність.
63. Соціально-психологічний клімат колективу.
64. Класифікація, ознаки та структура великих соціальних груп.
65. Поняття про стихійну групу: натовп, маса, публіка.
66. Психологічні особливості українського національного характеру.
67. Особливості функціонування громадської думки.
68. Феномен масової культури.
69. Масова паніка: умови виникнення, механізми розповсюдження, попередження.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Соціальна психологія» (денна форма)

Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінар. заняття – 28 год., модул. контроль – 8 год., самост. робота – 26 год., семестровий контроль – 30 год., екзамен

[illegible]

7. Навчально-методична карта дисципліни «Соціальна психологія» (заочна форма)

Разом: 120 год., лекції – 8 год., семінар. заняття – 8 год., самостійна. робота – 104 год., екзамен

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV
Назва модуля	Сутність соціальної психології та соціально-психологічні проблеми особистості			Соціально-психологічна характеристика спілкування	Характеристик а малих соціальних груп	Психологія великих соціальних груп та сфери прикладної психології
Кіл. балів за модуль	30 балів			17 балів	5 балів	16 балів
Теми лекцій (за відвідув. 1 бал)	Місце і роль соціальної психології в системі наукового знання	Проблема особистості в соціальній психології	Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості	Особистість у групі		
Теми семінар. занять (відвідув. – 1 бал; відповідь – 10 б.)	Соціальна психологія як галузь психологічної науки		Сутність та основні проблеми соціалізації особистості	Проблеми особистості в групі та особливості психології спілкування		Соціально-психологічні проблеми великих соціальних груп, характеристика масових явищ
Самост. робота	1. Методологія і методи соціальної психології. – 5 б.			1. Структура, типологія та причини виникнення конфліктів. – 5 б.	1. Основні підходи та напрями у вивченні малої групи. Характеристика малих соціальних груп. – 5 б.	1. Правила поведінки у натовпі та взаємодії людини з натовпом. – 5 б.
Підсум. контроль	Коефіцієнт: 68: 60 = 1,13					
	ЕКЗАМЕН					

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. – К.: Каравела, 2011. – 295 с.
2. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління. – К.: ЦУЛ, 2019. – 392 с.
3. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська та ін. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 254 с.
4. Терлецька Ю.М. Соціальна психологія у термінах і поняттях / Ю.М. Терлецька, Р.М. Закалик, Н.М. Шувар – Львів: Львівська політехніка, 2018.
5. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія. – У 2-х книгах / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Чернівці: Книги-XXI, 2010.

Додаткова література:

1. Лубкович І. М. Соціальна психологія масової комунікації: підруч. для студ. ф-тів та від-нь журналістики / І. М. Лубкович; рец.: І. Михайлин, В. Демченко, Т. Бондаренко. – Л.: ПАІС, 2013. – 251 с.
2. Подшивалкіна В. І. Соціально-психологічний практикум / В. І. Подшивалкіна, К. Г. Дементьєва. – К.: КНТ, 2015. – 104 с.
3. Поліщук В.М. Соціальна психологія: Навч. посібник. – Київ: Університетська книга, 2023. – 217 с.
4. Стівен Кові. Швидкість довіри. – 2018. – 432 с.
5. Циба В. Т. Соціальна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Т. Циба, Ю. Ж. Шайгородский. – Полтава: Дивосвіт, 2010. – 336 с.